

BARTIN, KARABÜK VE ZONGULDAK İLLERİNE AİT YAŞAM ENDEKSİ GÖSTERGE DEĞERLERİNİN SOSYOLOJİK ANALİZİ
SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF LIFE INDEX INDICATORS FOR BARTIN, KARABÜK AND ZONGULDAK PROVINCES

Fethi NAS*

Öz

Dünya genelinde refah ve yaşam kalitesi konuları devlet ve bireylerin ilgilerini yoğun biçimde çekmeye başlamıştır. Bireylerin devlet, devletlerin de diğer devletler ile ilişkilerinde bu kavramlar önemli bir etken haline gelmiştir. Refah seviyesi ve yaşam kalitesi daha yüksek olan yerleşim yerlerinin cazibesi artmakta ve farklı sektörlerin yatırımlarını arttırması için avantajlı olanaklar sunmaktadır. Ayrıca belirli bir yerleşim yerinde yaşayan insanların refah ve yaşam kalitesine ilişkin bilgileri ve algıları onları bu yere bağlar veya alternatif bir yer arama sürecine yöneltmektedir.

Ülkelerin sadece ekonomik veriler ve kişi başına düşen milli gelir seviyesi ile uluslararası alanda ve kamuoyundaki imajını belirleyen etkenler artık rağbet görmemektedir. Bireylerin devletle ve devletlerin birbirleri ile ilişkileri karşılıklı olarak belirlenen beklentiler ve ölçütler çerçevesinde cereyan eder olmuştur. Bu yüzden hükümetlerin başarısı ve toplumların ilişki ve etkileşim dereceleri refah ve yaşam koşulları temelinde ele alınmaktadır. Bu koşulları belirlemeye yönelik olarak çeşitli endeksler geliştirilmiştir. Bazı endeksler ise uzun yıllar boyunca söz konusu ilişki ve etkileşimlerin boyutunu sadece ekonomik verilere dayalı olarak belirlemiştir. Son yıllarda ise daha kapsamlı ve yeni ölçütler getiren endeksler ortaya çıkmıştır. Konu ile ilgili Nobel Ekonomi Ödülü sahibi Joseph Stiglitz ve çalışma arkadaşları çeşitli öneriler içeren bir rapor yayınlamışlardır. Raporla ülkelerin veya yerleşim yerlerinin refah seviyesini ve yaşam kalitesini belirleyen etkenlerin sadece ekonomik verilerden oluşmaması gerektiği, bunların yanı sıra bireylerin yaşama dair algılarının ve beklentilerinin de hesap edildiği ölçeklerin geliştirilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Bu endeksler yaşamı bir bütün olarak ele alıp inceleyen, insanların yaşam koşullarının da göz önünde bulundurulduğu yeni bir takım kriterler getirmiştir. Bu kriterler sayısal verilere dayalı betimlemelere ek olarak, insanların öznel gerçekliklerini de yansıtan çeşitli değerlendirmelerle ilişkilendirilmektedir. Çalışmada OECD tarafından geliştirilen "Daha İyi Yaşam Endeksinin" (Better Life Index) TÜİK tarafından uyarlanan "İllerde Yaşam Endeksi Gösterge Değerleri"nin Bartın, Karabük ve Zonguldak illerini kapsayan bölümlerinin sosyolojik bir analizi yapılmaktadır.

Endeks, Türkiye'nin bütün illerini kapsayan 11 farklı başlıktan oluşmaktadır. Bu başlıklar konut, çalışma hayatı, gelir ve servet, sağlık, eğitim, çevre, güvenlik, sivil katılım, alt yapı hizmetleri, sosyal yaşam ve son olarak yaşam memnuniyeti konularını kapsamaktadır. Endekste Türkiye'nin bütün illerine ait gösterge değerleri yer almaktadır. Endeksteki veriler illerde faaliyet yürüten kamu kurum ve kuruluşlarını derlediği istatistikî verilerin bir araya getirilmesi ile oluşmuştur. Endekste yer alan değerler, çalışmanın konusu ve amacına uygun bir verinin oluşturulabilmesi amacıyla araştırmacı tarafından sadece Bartın, Karabük ve Zonguldak illeri ile sınırlı tutulmuştur. Üç ilin 11 farklı başlığa ait değerleri bir araya getirilmiş ve Türkiye ortalaması ile karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Endeksi oluşturan maddeler sadece gelir, demografik veriler vb objektif değişkenlerden değil, aynı zamanda bireylerin öznel değerlendirmelerini içeren subjektif değişkenlerden oluşmuştur. Böylece son yıllarda literatürde yoğun biçimde yer almaya başlayan her iki değişkene ait değerlendirmelere yer verilmiştir. Çalışma sonucunda Bartın, Karabük ve Zonguldak'ta refah seviyesi ve yaşam kalitesinin olumlu ve olumsuz yönleri tespit edilmiş ve bu çerçevede farklı açıklamalar yapılmıştır. Objektif değişkenler bakımından Bartın, Karabük ve Zonguldak illerinin sahip olduğu ortalamaların Türkiye ortalamasının üstünde veya yakın bir değerde olduğu görülmüştür. Subjektif değişkenler incelendiğinde ise Türkiye ortalamasından oldukça farklı değerlendirmeler tespit edilmiştir. Örneğin objektif değişkenler kapsamına giren çalışma hayatı, gelir, servet ve güvenlik ile ilgili değerlendirmeler bakımından Bartın, Karabük ve Zonguldak illerinin ortalaması yüksek iken, subjektif değişkenler arasında önemli bir gösterge olan yaşam memnuniyeti ve mutluluk yüzdesi Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Anahtar Kavramlar: Refah Seviyesi, Yaşam Koşulları, Yaşam Endeksi, Objektif ve Subjektif Değişkenler.

Abstract

Welfare and quality of life intensively began to attract the interests of governments and individuals around the world. Only the economic data and the per capita income level of the countries, are no longer adequate to determine the image of states in an international and public opinion. The relationship between states, individuals and state have been carried out within the framework of the mutually determined expectations and certain criteria. Therefore, the degree of relationship and interaction between countries and societies is considered on the basis of welfare and living conditions. Various indices have been developed to determine these conditions. But these indices have long determined the size of the relationships and interactions based only on economic data. In recent years, more comprehensive and new standardised indices have been introduced. These indices are defined by a new set of criteria that consider the life as a whole and consider the living conditions of people. These criteria are associated with various evaluations reflecting on the subjective realities of people, as well as descriptions based on numerical data. In this study, a sociological analysis includes Bartın, Karabük and Zonguldak provinces as a part of a section in "İllerde Yaşam Endeksi Gösterge Değerleri" (Life Index Indicator Values of Provinces) adapted by TÜİK according to OECD as Better Life Indices is carried out.

The indicator contains values of all provinces in Turkey. The data in the index are formed by gathering the statistical data collected from the public institutions and organizations operating in the provinces. The values included in the index were limited to Bartın, Karabük and Zonguldak provinces by the researcher in order to produce data suitable for the subject and purpose of the study. Three cities different values were combined together under 11 different subject and compared to Turkey's average.

* Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü. fethinas@yahoo.com.

The items that consist the index are not only objective variables such as income, demographic data etc., but also subjective variables including subjective evaluations of individuals. Thus, evaluations of both variables, which have started to take place extensively in the literature in recent years, have been included. As a result of the study, welfare and quality of life in Bartın, Karabük and Zonguldak have been determined and different explanations have been made within this framework. In terms of objective variables, Bartın, Karabük and Zonguldak have shown a value near or above the average of Turkey. When the evaluation of subjective variables were examined it was found that different averages were identified in Turkey. For example, objective variables values such as working life, income, wealth and security evaluations were high in Bartın, Karabük and Zonguldak, but subjective variables values related to life satisfaction and happiness were below the average of Turkey.

The index consists of 11 different titles covering all provinces of Turkey. These topics include housing, working life, income and wealth, health, education, environment, security, civic participation, infrastructure services, social life and finally life satisfaction.

Keywords: Welfare Level, Living Conditions, Life Index, Objective and Subjective Variables.

Giriş

Kent gibi yerleşim yerlerinde yaşayan insanların refah seviyesinin ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi kamu politikalarının temel hedeflerinden birisidir. Bu politikalar, 1960'lı yıllardan itibaren yoğun biçimde gelişmeye odaklanan siyasal ve ekonomik yaklaşımlar tarafından savunulmaya başlamıştır (Andrews, 1974). Son yıllarda ise kentsel alanlardaki yaşam koşulları ile ilgili araştırmalar hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için oldukça önemli hale gelmiştir. Bir yerde yaşam kalitesinin azalması, burada yaşayan insanların daha iyi yaşam koşullarına ulaşmak için başka yerlere göç etmesine yol açmaktadır (Erkan, 2018:51); yaşam kalitesinin artması ise yerel ve merkezi yönetimlerin uygulamış olduğu politikaların bir başarısı olarak görülmekte, refah seviyesi ve yaşam kalitesi artan yerlere başta turizm olmak üzere çeşitli ekonomik faaliyetlere ve yatırımlara kapı aralanmaktadır. Bundan dolayı yaşam kalitesinin belirlenmesine ve artırılmasına yönelik araştırmalar sosyoloji, ekonomi, siyaset bilimi, psikoloji ve sağlık gibi disiplinlerin ilgi odağı haline gelmiş bulunmaktadır. Farklı alanlarda yapılan araştırmalarda kentsel yaşamın niteliği konusunda farklı değişkenler üzerinde durulmaktadır. Örneğin, kent planlamacıları ve mimarlar; kentsel yapılar, konut yapısı, kentin doğal ve fiziksel mekânsal özellikleri gibi farklı bileşenleri ele alır (Jensen, 2007; Çelikyay ve Karayılmaz, 2016). Ekonomistler; kentsel kalkınma, mal ve hizmet fiyatları, iş ve istihdam olanakları gibi ekonomik faaliyetleri inceler (Musterd and Gritsai, 2012). Turizm açısından ele alındığında, kentin ulaşım, barınma, yeme-içme olanakları, kültürel aktiviteleri ve eğlence mekânları aklı gelmektedir. Bu özelliklerden hareketle kentin turizm potansiyeli pazarlanmakta ve kentin tanıtımı yapılmaktadır (Evans, 2003). Sosyologlar ise, yaptıkları kent çalışmaları ile kentte yaşayan insanların demografik ve sosyo-kültürel özelliklerine, değişimin boyutları ile gündelik yaşama dair pratiklerine ışık tutarlar (Mills, 2000; Öztürk, 2017).

Kent ile ilgili yapılan araştırmaların amacı, kentlilerin kent yaşamı ile doğrudan ilişkili olan farklı beklentilerini ve bakış açılarını belirlemektir. Böylece kentsel yaşamın kalitesinin artırılmasında temel değişkenler olarak kullanılacak belirli değerlerin ve önceliklerin neler olduğu tespit edilebilir. Kentlilerin değerleri ve öncelikleri, büyük ölçüde göreceli ve öznel bir yaklaşıma dayalı olarak oluşmaktadır fakat kentin farklı yerleşim alanlarında yaşayan bireylerin sorunları ile memnun oldukları konuların belirlenmesi, merkezi yönetimler ve farklı alanlarda faaliyet gösteren planlamacılar ve yatırımcılar için son derece önemli özelliklerdir (Rogerson, 1995). Sorun teşkil eden konuların neler olduğunun anlaşılması, çözüm üretme çabası söz konusu olduğunda oldukça faydalıdır. Benzer biçimde memnuniyet duyulan konuların bilinmesi, kentsel yaşamın sürdürülebilirliği açısından oldukça işlevseldir. Bu aşamada iki hayati soru gündeme gelmektedir: Birincisi, bir kentte karşılaşılan en önemli sorun nedir? İkincisi ise, bir kentten duyulan memnuniyetin sürekliliği nasıl sağlanır? sorularıdır. Bu sorulara verilen cevaplar, bireylerin kentsel yaşama dair algıları, kentte sağlanan hizmetlerden faydalanma olanakları ve çıkar ilişkileri çerçevesinde farklılık göstermekte, sosyal refah ve yaşam kalitesinin ölçülmesinde etkili hale gelmektedir.

Sosyal refah ve yaşam kalitesinin ne olduğu tam anlamıyla tanımlanmış ve sınırları belirlenmiş konular değildir. Pek çok sosyal ve siyasal kavram gibi refah ve yaşam kalitesi bölgelere, ülkelere ve insanlara göre farklı anlamlara ve özelliklere bürünebilmektedir. Bazıları için refah ve kaliteli yaşam, sağlıklı ve mutlu olmak ile ilişkili bir durumdur, bazıları içinse ekonomik bakımdan çeşitli gereksinimlere ulaşma ve yüksek bir statüye sahip olmak ile özdeşdir (Testa & Nackley, 1994). Bu özelliklerinden ötürü bu kavramların tanımlanması ve evrensel bir nitelik taşıyan kuramsal bir ölçüte ve açıklamaya dayandırılması oldukça zordur. Genel olarak betimlemek gerekirse, sosyal refah ve yaşam kalitesi çok boyutlu ve çok değişkenli bir özelliğe sahip olup, insanların içerisinde bulunduğu sosyal ve çevresel koşullar ile ideolojik ve siyasal etmenlere göre farklı şekillerde biçimlenebilen bir niteliğe tabidir. Yanı sıra toplumsal ilişkiler, kültürel

özellikler ve kurumsal yapılar (aile, din, eğitim) gibi içsel faktörler ile iklimsel-çevresel koşullar, ekonomik faaliyetler ve siyasal değişimler gibi dışsal etkilere açıktır (Baschak and Brown, 2003).

İnsanların yaşadığı yerlerdeki refah seviyelerini ve yaşam kalitesini nasıl değerlendirdiği ve diğer kentler ile nasıl mukayese ettiği ile ilgili literatürde iki farklı değişken üzerinde durulmaktadır. Bunlar objektif ve sübjektif değişkenlerdir (Pacione, 1982). Kente dair dışsal nitelikler (coğrafi konum, iklim, ulaşım imkânları gibi) ile yaşam koşullarının belirlediği özellikler objektif değişkenleri oluşturur. Objektif değişkenler büyük ölçüde ölçülebilen ve gözlemlenebilir göstergelerden ibarettir. Eğitim düzeyi, ekonomik gelir seviyesi ve yaş ortalaması gibi ulusal ve uluslararası ölçütlerle belirlenebilen göstergeler bu gruba dâhildir (Shin vd., 2003). Sübjektif değişkenler ise bireylerin yaşam koşulları ile ilgili tutum ve algılamalarından oluşur. Bireylerin herhangi bir konudaki tutum ve algılamalarını ölçmek ise son derece karmaşık ve zorlu bir süreçtir çünkü bu süreçte bireylerin bilişsel ve duygusal yönleri de işin içine katılmak zorundadır (Diener and Suh, 1997). Objektif değişkenler söz konusu olduğunda bireyler, kendi tutum ve algılarından çok olanı betimlemeye ve ifade etmeye eğilimlidirler. Sübjektif değişkenler ise bireylerin bizzat kendi yaşam standartları ile ilgili memnuniyet veya hoşnutsuzluklarını içerir. Örneğin yaptığı işten memnun olup olmaması, sağlık koşulları ve sosyal çevresi ile ilişkileri gibi özellikler bireylerin doğrudan kendi öz yaşam kalitesine yönelik ayrıntılardır. Buna karşılık bireylerin yaşadığı kentlerde çeşitli hizmetlere ulaşabilme imkânları, kent içi ulaşım, hava ve su kalitesi gibi nitelikler, bireyler tarafından objektif olarak değerlendirilebilecek değişkenlerdir. Kısaca ifade etmek gerekirse, sübjektif değişkenler bireylerin sosyal varlıklar olarak toplum ile olan ilişkileri; objektif göstergeler ise bireylerin fiziksel-dışsal çevre ile olan ilişkilerinden oluşur (Massam, 2002). Bu yüzden bir kente dair yaşam kalitesinin belirlenmesi sürecinde her iki göstergelyi göz önünde bulundurmakta fayda vardır. İnsanların yaşam kalitesine dair algıları çok boyutlu bir gerçekliğe dayalı olduğundan sadece ekonomik ve maddi koşullar tek başına bu gerçekliği açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Bir bütün olarak insan yaşantısı ele alındığında maddi koşullar ile birlikte sosyal ve psikolojik özelliklerin göz önünde bulundurulması zorunludur.

Dünyanın pek çok yerinde ulusal ve uluslararası kuruluşlar en iyi yaşam yerlerinin belirlenmesi amacıyla yıllık olarak çeşitli ölçme ve derecelendirme çalışmaları yapmaktadırlar. Yapılan çalışmalar, bir kentteki yaşam kalitesini ne tür politikaların, yatırımların ve gelişmelerin belirlediğine işaret etmektedir (Lever, 2000). Gerek toplumların gerek kentlerin yaşam standartlarının belirlenmesine yönelik olarak farklı kuruluşlar tarafından çeşitli ölçekler uygulanmaktadır. Bu ölçeklerin genel amacı ise ülke ve toplumların sadece ekonomik göstergelere dayalı gelir cinsinden ulaşılmış olduğu gelişmişlik düzeyini değil aynı zamanda sosyal, kültürel, psikolojik ve çevresel etkenler gibi insanların yaşantısını sürdürmesinde etkili olan unsurları belirlemektir. Nobel Ekonomi Ödüllü Stiglitz ve çalışma arkadaşları 2009 yılında, dünya genelinde çeşitli alanlarda yaptıkları akademik araştırmalar sonucunda refah ve yaşam koşullarının belirlenmesi amacıyla çok boyutlu ve kapsamlı bir rapor yayınlamışlardır. Raporla ülkelere ait refah seviyesini ve yaşam kalitesini belirleyen etkenlerin oldukça karmaşık olduğuna dikkat çekilmiş ve bu hususları göz önünde bulunduran bir endeksin hazırlanması önerilmiştir. Hazırlanan endeksin ise refah ve yaşam kalitesi ile ilgili sübjektif ve objektif değerlendirmeleri de göz önünde bulundurması gerektiğine vurgu yapılmıştır. OECD, bu raporda dile getirilen öneriler doğrultusunda 2011 yılında "Daha İyi Yaşam Endeksi" adı altında bir endeks geliştirerek, 36 ülkenin refah seviyesi ve yaşam kalitesini belirlemede bu ölçeği kullanmaya başlamıştır. Daha İyi Yaşam Endeksi, ülkelerin kişi başına düşen gayri safi milli hâsıla gibi gelir ölçeğinden farklı olarak insanların barınma, iş hayatı, gelir, sosyal etkileşim, eğitim, sağlık, güvenlik, çevre, sivil katılım, yerel yönetim, yaşam memnuniyeti ve güvenlik olmak üzere 11 kriteri göz önünde bulundurarak refah seviyesini ölçmekte kullanılmaktadır (www.oecdbetterlifeindex.org). Türkiye'de bu alandaki çalışmaları veya istatistikî verilere dayalı değerlendirmeleri TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) gerçekleştirmektedir. TÜİK 2015 yılında, OECD'nin Daha İyi Yaşam Endeksi doğrultusunda uyarlanmış bir ölçek geliştirmek suretiyle, farklı illere ait refah ve yaşam kalitesi göstergelerini bir araya getirmiştir. Bu endeks ile Türkiye'nin farklı bölgeleri ve kentlerinde yaşayan insanların refah ve yaşam kalitesi belirlenmek istenmiştir. TÜİK tarafından hazırlanan bu endeks her ildeki bazı kamu kurum ve kuruluşların derlediği verilerden oluşmaktadır. Ayrıca endeksin sosyal ve ekonomik eşitsizliklere yol açan gelişmelerin tespit edilmesi ve giderilmesi yönünde yeni politikaların oluşturulmasında faydalı olması beklenmektedir. Çünkü bölgesel ve yerel kalkınmanın nihai amacı yaşam koşullarının iyileştirilmesidir. Kentlerin ihtiyaç duyduğu yatırım kaynaklarını sağlamak, kentlerde yaşayan insanların yaşam seviyesini iyileştirmek ve bu bunu sürdürülebilir kılmak devletin öncelikli görevleri arasındadır. Devlet kamu yatırımlarını dengeli ve etkin biçimde yapmak suretiyle ülke genelindeki sosyal refahı ve yaşam kalitesini yükseltebilir (Yılmaz vd., 2006). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde refah seviyesi ve yaşam standartları tarihsel ve sosyo-ekonomik koşullardan kaynaklanan sebeplerden ötürü eşit veya dengeli biçimde

gerçekleşmeyebilir. Bundan dolayı devletin bölgeler arasında oluşmuş olan refah seviyeleri farklarını en aza indirmesi zorunludur. Aksi takdire bölgeler ve kentler arasında refah ve yaşam kalitesi bakımından oluşan farklar genel olarak çeşitli hoşnutsuzluklara, dolayısıyla ekonomik ve sosyal sorunlar ile iç göçlere yol açacaktır (Sevinç, 2014).

1. Çalışmanın Yöntemi ve Amacı

Çalışmada TÜİK tarafından 2015 yılında geliştirip uygulanan ve 2016 yılında yayınlanan “İllerde Yaşam Endeksi Göstergesi Değerleri” analiz edilmektedir. Bu bağlamda TÜİK tarafından istatistiki bölge kodları çerçevesinde TR81 olarak belirlenmiş olan ve Batı Karadeniz bölgesi illeri olarak bilinen Zonguldak, Bartın ve Karabük illerindeki değerler temel alınmıştır (Şengül vd, 2013). Endekste yer alan veriler kullanılarak bölge illerine ait sıralamalar ve değerler Türkiye ortalaması ile karşılaştırılmıştır. Bölge illerinin ön plana çıkan sorunları ile Türkiye geneli sıralamalara göre olumlu olarak betimlenen özelliklersosyolojik bakımdan analiz edilmiştir. Buradan hareketle bölge illerinde refah seviyesi ve yaşam kalitesini belirleyen etkenlerin güçlü ve zayıf yönlerinin neler olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca refah ve yaşam kalitesi ile endekste yer alan maddeler arasındaki ilişkinin kavramsallaştırılabilmesi amacıyla ilgili literatür incelemeleri yapılmış ve bunun sonucunda endeks değerleri yorumlanmıştır. Çalışmanın temel amacı ise Bölge illerinde refah ve yaşam kalitesini etkileyen olumlu ve olumsuz koşulların tespit edilmesi ve bu alanda literatüre katkı sağlanmasıdır.

2. Verilerin Analizi

Endekste ki sıra bilgileri Türkiye'nin 81 ili esas alınarak oluşturulmuştur. Endekse bakıldığında aynı bölge sınıflandırması (TR81 bölgesi) içerisinde yer alan Bartın, Karabük ve Zonguldak arasında gözle görülür bir farklılığın olduğunu söylemek mümkündür. Endekste ki sıralamaya göre 81 il arasında Karabük 12, Bartın 38 ve Zonguldak 41. sırada yer almaktadır. Bu da esasen tarihsel, coğrafi ve demografik özellikler bakımından benzer niteliklere sahip olduğu düşünülen bölge illerinin refah ve yaşam koşullarında belirgin farklar taşıdığını göstermektedir. Aşağıda yer alan tablolarda 11 farklı değişkene dair değerlerle ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Tablo 1. TR81'e ait yaşam endeksi sıralamaları, 2015

	Bartın	Karabük	Zonguldak
Genel Endeks	38	12	41
Konut	12	11	29
Çalışma Hayatı	7	14	1
Gelir ve Servet	12	30	6
Sağlık	62	26	52
Eğitim	54	9	60
Çevre	51	2	42
Güvenlik	7	14	32
Sivil Katılım	54	7	16
Alt Yapı Hizmetlerine Erişim	52	21	44
Sosyal Yaşam	41	13	51
Yaşam Memnuniyeti	41	63	76

2.1. Konut

Konutlar, birer barınma mekânı olarak bireylerin yaşantılarını sürdürmesinde en önemli yapıların başında yer almaktadır. Konutların konumu, yapımında kullanılan malzemeler, ısı yalıtımı, havalandırma, ışıklandırma vb hayati işlevlerinin yanı sıra konut bir yere duyulan aidiyet duygusunun belirlenmesinde son derece etkilidir (Fox, 2006). Tablo 2'de bölge illerinde ikamet edilen konutlarla ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu konuda Türkiye ortalamasına bakıldığında Bartın, Karabük ve Zonguldak illerinin daha olumlu bir özelliğe sahip olduğunu söylemek mümkündür. “Konutun kalitesinde problem yaşayanların oranı” incelendiğinde Bartın ve Karabük'ün Türkiye ortalamasının altında, buna karşılık Zonguldak'ın Türkiye ortalamasına daha yakın bir değere sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2.

	Bartın	Karabük	Zonguldak	Türkiye Ortalaması
Kişi başına düşen oda sayısı	1,5	1,5	1,5	1,3
Konutun içinde tuvalet mevcudiyeti oranı (%)	99,6	99,9	99,7	88,1
Konutun kalitesinde problem yaşayanların oranı (%)	18,1	18,5	21,9	21,1

2.2. Çalışma Hayatı

Günümüz toplumsal yapılarında insanların yaşantısını sürdürebilmesinin yegâne yolu bir işe sahip olmak ve çalışmaktan geçmektedir. Bu yönüyle çalışma hayatı ile refah seviyesi arasında dolaysız bir ilişki vardır. Bir işte çalışıyor olmak sosyal bir varlık olarak bireylerin farklı derecelerdeki sorumluluklarını ve amaçlarını yerine getirmesinde önemli bir işleve sahiptir (Ariane vd, 2017). Tablo 3'te Bölgenin istihdam ve işsizlik oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde; işsizlik oranının Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Ortalama günlük kazanç söz konusu olduğunda ise Bartın ili, Karabük ve Zonguldak'a göre Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Karabük ve Zonguldak'ta ortalama günlük kazancın Türkiye ortalamasının üstünde olması, büyük ölçüde bu illerde sanayi ve ticaret faaliyetlerinin daha yoğun olması ile ilişkilidir. Bu illerde madencilik ve demir-çelik işletmelerinin aktif işgücüne katılımı arttırdığı düşünülmektedir. Ayrıca kırsal alanlarda tarımsal faaliyetler ile kıyı bölgelerinde balıkçılığın önemli gelir kaynağı sağladığı bilinmektedir.

	Bartın	Karabük	Zonguldak	Türkiye Ortalaması
İstihdam oranı (%)	54,9	50,7	51,2	46,2
İşsizlik oranı (%)	6,2	8	7,6	8,8
Ortalama günlük kazanç (TL)	54,6	61,1	85,6	57,7
İşinden memnuniyet oranı (%)	85,3	84,1	80,5	78,5

2.3. Gelir ve Servet

Tablo 4'e göre Bartın ve Zonguldak'ta kişi başına düşen tasarruf miktarı (Karabük hariç) ile orta ve üst gelir grubundaki hanelerin oranı Türkiye ortalamasının oldukça üstündedir. Aynı şekilde temel ihtiyaçlarını karşılayamadığını beyan eden hanelerin oranı ise Türkiye ortalamasının altındadır. Bu da gelir ve servet dağılımı söz konusu olduğunda Bölge illerinin daha olumlu bir konumda olduğunu göstermektedir. Ulusal düzeyde eşit olmayan gelir dağılımı gelişme sürecine içkin olan bir durumdur. Hızlı gelişme dönemlerinde gelir dağılımı ve servet, eşitsiz biçimde dağılma eğilimindedir, ancak belli bir eşliğin ötesinde, eğilim tersine döner ve bir denge durumu oluşur. Bu durum özellikle sanayileşen ve gelişen ülke ekonomilerinde daha sık görülür (Randolf and Lott, 1993; Onan, 2017). Bölgede sanayileşme ile birlikte üniversiteleşmenin beraberinde getirmiş olduğu kentsel yapılaşma, farklı ekonomik sektörlerin gelişimini olumlu biçimde etkilemiştir. Özellikle hizmet sektörü bölgede ekonomik anlamda hızlı biçimde gelişmektedir. Bu da bölgede refah ve yaşam kalitesini olumlu yönde etkileyen ekonomik bir gelişmedir.

	Bartın	Karabük	Zonguldak	Türkiye Ortalaması
Kişi başına düşen tasarruf mevduatı	5818	4245	7029	4342
Orta ve üst gelir grubundaki hanelerin oranı (%)	50,6	42,2	50,0	34,4
Temel ihtiyaçlarını karşılayamadığını beyan eden hanelerin oranı (%)	49,9	48,3	48,0	51,0

2.4. Sağlık

Ülkelerin gelişmişlik düzeyini gösteren birçok demografik gösterge arasında, bebek ölümleri oldukça önemlidir. Ekonomik kalkınma düzeyi ve bunun sağlığa yansımaları göstermesinden ötürü devletler, bebek ölüm istatistiklerini takip etmek amacıyla çeşitli izleme programları geliştirmişlerdir. Çünkü bebek ölümleri genç ebeveynlerin ruhsal ve psikolojik sağlığını uzun yıllar etkileyebilecek travmatik bir sorundur (Korkmaz vd., 2013). Tablo 5'te Karabük ve Zonguldak illerinde bebek ölümlerine bakıldığında Türkiye ortalamasının altında, Bartın'da ise bebek ölümlerinin Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. TÜİK'in 2018 yılı verilerine göre kaba doğum oranlarının en düşük olduğu illerden birisi Bartın'dır. Bebek ölümleri de buna eklendiğinde demografik yapı açısından ciddi bir sorunun olduğu görülmektedir. Ayrıca hekim başına düşen hasta sayısı bakımından Bartın ve Karabük Türkiye ortalamasının hayli üzerindedir. Aynı şekilde Zonguldak ve Karabük'te kamunun sağladığı sağlık hizmetlerinden memnun olanların oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Bu yüzden çeşitli sebeplerden

kaynaklanan bebek ölümlerinin azaltılması, hekim sayısının artırılması ve kamunun sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi konusunda kapsamlı bir çalışmanın yapılmasına bir gereksinim olduğu görülmektedir. Refah ve yaşam kalitesi ile ilişkili bir kavram olarak insan sağlığı medikal bir kavramsallaştırmadan ziyade kültürel ve sosyal boyutları olan bir göstergedir. İnsan sağlığı; insanların diğer insanlarla, kentle ve doğal çevre ile karşılıklı etkileşiminden ibarettir. Bu bağlamda, sağlıklı olmak sadece hasta olmamakla değil aynı zamanda sosyal, ekonomik ve fiziksel çevre unsurlarının belirlediği bir ekosistemin ürünüdür (Foller and Holmgren, 2009, 413).

Tablo 5.

	Bartın	Karabük	Zonguldak	Türkiye Ortalaması
Bebek ölüm hızı (%)	12,3	5,3	8,5	11
Doğuşta beklenen yaşam süresi	77,6	78,5	77,9	78,1
Hekim başına düşen müracaat sayısı	8011	6613	5327	5834
Sağlığından memnuniyet oranı (%)	73,8	73,6	69,5	72
Kamunun sağlık hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	81,3	77	72,9	77,5

2. 5. Eğitim

Ülkeler arasında çağın beraberinde getirdiği gelişmelere uyum sağlamak amacıyla teknolojik, sosyal ve kültürel rekabet hızlı bir şekilde devam etmektedir. Bu rekabet sürecine dâhil olmanın en etkili yolu ise insanların eğitim kalitesinin yükseltilmesinden dolayısıyla eğitim sisteminde değişen koşullara bağlı olarak sürekli yeni düzenlemelerin yapılmasından geçmektedir (Karsak, 2017). Bu doğrultuda son yıllarda Türkiye’de uygulanan eğitim sisteminde radikal olarak nitelendirilebilecek yeni uygulamaların ve değişikliklerin hayata geçirildiğini söylemek mümkündür. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, üniversite sayısının artırılması, bir üst eğitim-öğretim kurumlarına geçiş sınavları ve puanlama sistemi ile özel dersanelerin yasal olarak kaldırılması gibi yeni düzenlemeler getirilmiştir. Radikal değişmelerin beklenen olumlu çıktıları vermesinin bir zamanlaması vardır. Dolayısıyla son yıllara ait verilerin analizi yapılırken söz konusu değişmelerin de göz önünde bulundurulması zorunludur. Tablo 6’da Bartın ve Karabük’te okul öncesi eğitimde net okullaşma oranı Türkiye ortalamasının üstünde, Zonguldak’ta ise altındadır. TEOG puan ortalaması her üç ilde Türkiye ortalamasının üstündedir. YGS puanı ve üniversite mezunu oranı bakımından Bartın ve Zonguldak Türkiye ortalamasına yakındır. Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı ise Bartın ve Karabük’te yüksek, Zonguldak’ta ise Türkiye ortalamasının altındadır. OECD ülkeleri arasında Türkiye -son yıllarda ortaöğretim ve yüksek öğretim mezunu sayısı hızlı bir artış göstermesine rağmen- en düşük ortalamaya sahiptir. Eğitim seviyesinin artması ile sosyo-ekonomik ve kültürel gelişme arasında yakın bir ilişki olduğundan ulusal eğitim alanındaki yatırımların daha etkin biçimde kullanılmasına gereksinim vardır (Riddel, 2005).

Tablo 6.

	Bartın	Karabük	Zonguldak	Türkiye Ortalaması
Okul öncesi eğitimde (3-5 yaş) net okullaşma oranı (%)	37,5	36,1	30,1	35,3
TEOG sistemi yerleştirmeye esas puan ortalaması (puan)	298,6	327,7	310,4	295,9
YGS puan ortalaması (puan)	194,5	203,3	196	197,6
Fakülte veya yüksekokul mezunlarının oranı (%)	10,7	14,6	11,8	13,1
Kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	78,6	75,7	72,8	74,1

2. 6. Çevre

Batı Karadeniz bölgesi, Km²'ye düşen orman alanı bakımından oldukça zengin bir bölgedir. Her üç il orman alanı bakımından Türkiye ortalamasının üstündedir. Bu yönüyle bölge zengin bir orman ve bitki çeşitliliğine sahiptir.

Tablo 7 incelendiğinde PM10 (Partikül Madde) gibi hava kirleticileri bakımından Karabük Türkiye ortalamasının altında, Bartın ve Zonguldak ise üstündedir. Zonguldak ve Bartın çevresinde çarpık kentleşme, kâğıt, çimento, kömür ve enerji üretim tesislerinin yer alıyor olması hava kirliliğinin burada Türkiye ortalamasının üzerinde yer almasında etkilidir (Zonguldak İli 2017 Yılı Çevre Durum Raporu, 2018). Ayrıca atık hizmeti verilen nüfus oranı bakımından her üç il Türkiye ortalamasının altındadır. Bu durum ise

yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Zira hava kirliliğinin yüksek ve atık hizmetlerinin yetersiz olması bölgede yaşayan insanların sağlığını ve aynı zamanda sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanmasında ciddi sorunlara yol açmaktadır. Öyle ki günümüzde ekonomik gelişmenin önemli kavramlarından birisi ekolojik sürdürülebilirliktir. Bu da temel olarak ekolojik sistemden temin edilen varlıkların korunması ve yeniden kazanılması esasına dayalı bir yeniden üretim mantığına dayalıdır. Geleneksel ekonomik yaklaşımlardan farklı olarak ekolojik ekonomi olarak anlaşılabilir bu döngüsel yaklaşım, doğal kaynakların insanların çeşitli ihtiyaçlarının giderilmesi sonucunda tekrar doğaya kazandırılması ilkesine dayalıdır (Marshall and Toffel, 2005). Tablo 7’de ayrıca Zonguldak hariç, Bartın ve Karabük’te yaşayanların sokaktan gelen gürültü problemi yaşayanların oranının Türkiye ortalamasının altında, belediyelerin temizlik hizmetlerinden memnun olanların ortalamasının ise Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir.

Tablo 7.

	Bartın	Karabük	Zonguldak	Türkiye Ortalaması
PM10 istasyon değerleri ortalaması (hava kirliliği) ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	56	47	64,5	55,3
Km2'ye düşen orman alanı (%)	47,3	69,7	68,5	30,7
Atık hizmeti verilen nüfusun oranı (%)	46,2	76,8	69,8	78,7
Sokaktan gelen gürültü problemi yaşayanların oranı (%)	14,8	13,2	19,8	15,7
Belediyenin temizlik hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	77,2	81,8	60,9	64

2. 7. Güvenlik

Bir kent veya herhangi bir yerleşim yerindeki güvenlik sorunları, insanların gündelik yaşamını etkileyen önemli unsurlar arasında yer alır. Güvenlik sorunlarının yetersiz olması can ve mala yönelik tehditlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Yapılan istatistiksel ve tarihsel karşılaştırmalar sonucunda sosyal yapılar ile suç türleri arasında yakın bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Buna göre mala karşı işlenen suçlar, sanayileşmenin yoğun olarak yaşandığı kentlerde görülür, buna karşılık cana karşı işlenen suçların daha çok kırsal bölgelerde yaşandığına dair yaygın bir kanaat oluşmuştur (Ferdinand, 1991). Buna rağmen suç tek bir etken ile ilişkilendirilemeyecek kadar karmaşık bir olgudur ve suç davranışının ortaya çıkmasında birden fazla sebebin etkisinin olduğunu söylemek mümkündür. Bu sebepler arasında; geleneksel bağılıkların azalması, eğitim seviyesinin düşüklüğü, işsizliğe yol açan ekonomik krizlerin yaşanması gibi yapısal etkenler yer almaktadır. Tablo 8’de yer alan verilere göre Bartın, Karabük ve Zonguldak illerinin genel olarak güvenli yerler olduğu söylenebilir. Her ne kadar güvenlik ve asayiş hizmetleri ile ilişkili olmasa da ölümlü ve yaralanmalı trafik kazaları ortalamasının Bartın’da Türkiye ortalamasının üstünde yer aldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda Bartın’da yaşanan trafik kazalarının büyük bir bölümünün kırsal yerleşim yerlerinde ve çoğunlukla sürücü hatalarından kaynaklandığı görülmüştür.

Tablo 8.

	Bartın	Karabük	Zonguldak	Türkiye Ortalaması
Cinayet oranı (bir milyon kişide)	15,8	13	21,7	25,5
Ölümlü ve yaralanmalı trafik kazası sayısı (bin kişide)	2,7	2,2	1,8	2,4
Gece yalnız yürürken kendini güvende hissedenlerin oranı (%)	76,7	71,5	67,5	67,6
Kamunun asayiş hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	91,3	86,9	82,7	84,2

2. 8. Sivil Katılım

Sivil katılım, bir yurttaşlık kültürü ve bilinci çerçevesinde kamusal fikirlerin ve sorumlulukların paylaşımını ifade eder. Bu yönüyle yurttaş kimliğine sahip bireylerin kendi fikirlerinin dile getirilmesini ve kamu politikaları olarak temsilini yansıtır. Sivil katılım ayrıca son yıllarda katılımcı demokrasilerin gelişmesi ile daha da önem kazanmaya başlayan bir kavram haline gelmiştir. Katılımcı demokrasilerde yurttaşlar, siyasal karar alma mekanizmalarının hem girdileri hem de çıktıkları üzerinde etkili aktörler olarak önemli bir rol üstlenmektedirler. Sivil katılım yolu ile siyasal bir sistemin oluşturulması yönünde ortaya çıkan bilinç, siyasal ve idari yapıların gelişimi ve sistemin dengede kalmasının imkânlarını arttırır. Günümüz dünyasındaki siyasal otoriteler ve yapılar halkın aktif katılımı ve onayı ile ancak meşru hale gelmektedir. Dolayısıyla siyasal bir eylem türü olarak sivil katılım, siyasal ve sosyal karar alma mekanizmalarında son derece etkili ve gerekli bir özelliştir (Almond and Verba, 1980, 186). Tablo 9’da

görüldüğü üzere söz konusu üç ilde (siyasi partilere üyelikler bakımından Bartın her ne kadar Türkiye ortalamasının altında olsa da) sivil katılım ile ilişkili faaliyetlerin oranı Türkiye ortalamasının üstündedir. Bu sonuç ise üç ildeki yurttaşlık kimliğini ve bilinç düzeyini göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Siyasal katılım toplumsal yaşamda aktif rol oynayan yurttaş olgusu temelinde anlam kazanan bir kavramdır. Bu yüzden sivil ve siyasal katılımın niteliği, yurttaşların sosyo-ekonomik ve siyasal donanımlarıyla doğrudan ilgilidir ve refah seviyesi ile yaşam kalitesini belirleyen bir unsurdur (Aslan ve Kaya, 2004).

Tablo 9.

	Bartın	Karabük	Zonguldak	Türkiye Ortalaması
Mahalli idareler seçimlerine katılım oranı (%)	88,7	89,4	88,7	88,2
Siyasi partilere üyelik oranı (%)	16,5	27	21,9	21,2
Sendika/dernek faaliyetleri ile ilgili olanların oranı (%)	9,1	8,2	9,7	6,7

2. 9. Alt Yapı Hizmetlerine Erişim

Ulaşım, iletişim ve bilişim sektöründeki teknolojik gelişmeler insanların gündelik yaşantısı üzerinde son derece etkili değişimlere yol açmaktadır. Özellikle internet teknolojisi ticaret, eğitim, bilgi paylaşımı, sosyalleşme ve haberleşme gibi çeşitli hizmetlere ulaşım imkânlarını ciddi biçimde dönüştürmüştür. Farklı sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklere sahip insanların gündelik yaşantısında internet artık vazgeçilmez bir öge haline gelmiştir. Gerek cep telefonlarında gerekse de konut ve işyerlerinde internet kullanımı oldukça yaygındır. Öyle ki kırsal alanlarda bile internet hizmetlerine erişim kentlerle neredeyse aynı imkânlar dâhilindedir. Bartın, Karabük ve Zonguldak illerinde internet abone sayısı Türkiye ortalamasının üstündedir. Bu da bölgede yoğun bir internet kullanımının varlığına işaret etmektedir.

Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim oranı Bartın ve Zonguldak'ta Türkiye ortalamasının altındadır. Özellikle ortalamanın en düşük olduğu Bartın kent merkezinde şebeke suyunun kullanılması ile ilgili ciddi bir sorun vardır. Şebeke suyu kentte yaşayanlar tarafından büyük ölçüde sadece temizlik amaçlı kullanılabilir. Kanalizasyon ve atık su artıma hizmetleri ise yeterince gelişmemiştir. Bartın kent merkezinde yer alan konut ve işletmelerin kanalizasyon sularının arıtma işlemine tabi tutulmadan doğrudan Bartın çayına verildiği bilinmektedir. Bartın çayı, yılın belli dönemlerinde koku yaydığından yakın yerlerde oturanların yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir (Atabey, 2015).

Bölge illerinde havalimanına erişim neredeyse yok denecek kadar azdır. Hava ulaşımını sağlayabilecek Zonguldak'ın Çaycuma ilçesinde bir havaalanı vardır fakat uzun yıllar boyunca iç hat ulaşımına kapalı kalmıştır ve yaz aylarında sadece Almanya'nın Düsseldorf kentine uçuşlar gerçekleşmiştir (Düsseldorf kenti Bartın, Karabük ve Zonguldak illerinden çok sayıda emek göçü almış bir yer olarak bilinmektedir. Bundan dolayı yaz aylarında bölge illerine Düsseldorf'tan çok sayıda Türk kökenli ziyaretçiler gelmektedir) Bu durum ise endekste havaalanına erişim oranının düşük olmasında etkili olmuştur. Yakın bir zamanda ise söz konusu havaalanından İstanbul'a haftanın belirli günlerinde iki havayolu şirketinin seferleri başlamıştır. Dolayısıyla bölgede havayolu taşımacılığının önümüzdeki yıllarda gelişmesi beklenmektedir.

Belediyenin toplu taşıma hizmetlerinden memnuniyet oranına bakıldığında, Bartın ve Karabük'te yüksek bir ortalama göze çarpmaktadır. Buna karşılık Zonguldak Türkiye ortalamasının altındadır. Bu durum ise Zonguldak'ın üzerinde kurulu olduğu coğrafi alanın yapısından kaynaklanmaktadır. Zonguldak (yerleşim alanı için) düşük yüzölçümüne sahiptir. Çarpık kentleşme ile birlikte yerleşim alanlarının engebeli bir topografya üzerinde kurulu olması, şehir içi ve şehirlerarası trafik yoğunluğunu rahatlatacak çevre yolu yapımını zorlaştırmaktadır bu da kent içi ulaşımında farklı yerler arasında ulaşım sorunlarına yol açmaktadır (Zonguldak İli 2017 Yılı Çevre Durum Raporu).

Tablo 10.

	Bartın	Karabük	Zonguldak	Türkiye Ortalaması
İnternet abone sayısı (yüz kişide)	10	12,5	12,2	8,7
Kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim oranı (%)	45,6	75,9	64,6	74,4
Havalimanına erişim oranı	0,2	0,1	0,1	669,9
Belediyenin toplu taşıma hizmetlerinden memnuniyet oranı (%)	69	70,3	54,2	58,4

2. 10. Sosyal Yaşam

İnsanlar doğaları gereği sosyal varlıklardır. Toplumsal birer varlık olarak insanların birbirleriyle iletişim ve etkileşim halinde olması, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılması refah seviyesini göstermesi bakımından önemlidir. Kültürel ve sanatsal faaliyetlere zaman ve bütçe ayırmak ise insanların sahip olduğu eğitim ve gelir seviyesi ile yakından ilgilidir. Karabük ve Zonguldak'ta sinema ve tiyatro seyircisi sayısı Türkiye ortalamasının üstündedir. Bartın ise oldukça altındadır. Tablo 6'da Bartın'da fakülte ve yüksek okul mezunu ortalamasının düşük olduğuna yer verilmiş, sinema ve tiyatroya katılım oranının ise bu durum ile ilişkili olacağı düşünülmüştür.

Bartın'da son yıllarda hemen hemen bütün kentsel alanlarda görülen ve AVM olarak bilinen alışveriş merkezi yoktur. Var olan alışveriş merkezleri ise küçük ölçekli ve kentin farklı alanlarına dağılmış durumdadır. Zonguldak'ta alan Türkiye ortalamasının altında buna karşılık Karabük'te oldukça üstündedir.

Sosyal ilişkilerinden memnuniyet oranı itibarıyla her üç il Türkiye ortalamasına yakın bir değere sahiptir. Sosyal hayattan memnuniyet oranı ele alındığında ise Bartın'ın oldukça olumlu bir seviyede yer aldığını söylemek mümkündür. Bartın, Karabük ve Zonguldak illeri sosyo-ekonomik yapıyı dönüştürecek boyutta bir göç hareketine maruz kalmamıştır. Buralarda sanayileşme ve kentleşme olgusuna rastlanmasına rağmen geleneksel yaşam biçiminin etkisini sürdürdüğü gözlemlenebilir. Aile ve akrabalık gibi yakın ilişkilerin karakterize ettiği sosyal ağlar, bir tür sosyal sermaye olarak yoğun biçimde varlığını sürdürmektedir. Sosyal yaşamda bu tür ilişkiler insanlar arasındaki güven duygusunu ve sosyal ağların gücünü arttırdığından refah ve yaşam kalitesi olumlu biçimde etkilenmektedir (Colin ve Feeney, 2000). Gündelik yaşamda karşılaşılan çeşitli krizlerle baş etme anlamında karşılıklı güven duygusu ve sosyal ağlara bağlılık hem ruhsal hem de ekonomik sermayenin gelişimine doğrudan etki eder. Çünkü sosyal öğrenmenin büyük bir bölümü bireyin sosyal çevresi ile yakın bir ilişkiye tabidir. Bireylerin kişisel gelişimleri bununla ilişkili olarak sadece kendi bireysel yetenekleri ile değil aynı zamanda sosyal ilişkileri ve sosyal sermayeleri ile doğru orantılı olarak gerçekleşmektedir. Bundan dolayı güven ve bağlılık sosyal yaşamın temellerini oluşturmaktadır (David vd, 2018).

Tablo 11.

	Bartın	Karabük	Zonguldak	Türkiye Ortalaması
Sinema ve tiyatro seyirci sayısı (yüz kişide)	39,1	58,9	65,7	54,4
Bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanı (m2)	0	208,6	51,9	69,5
Sosyal ilişkilerinden memnuniyet oranı (%)	89,7	87,1	85,2	88,8
Sosyal hayatından memnuniyet oranı (%)	65,9	58,3	53,4	54,3

2. 11. Yaşam Memnuniyeti

Bir zihin hali olarak yaşam memnuniyeti ve mutluluk, insanın yaşam kalitesini bir bütün olarak değerlendirmesi sonucunda ulaştığı olumluluk derecesi anlamına gelmektedir. Aynı zamanda yaşam doyumu olarak da ifade edilebilen ve bir tür haz içeren yaşam memnuniyeti, bireyin yaşamından ne kadar hoşnut olduğunun bir ifadesidir. Yaşam memnuniyeti, yaşanan hayatın bir anlama sahip olması, yaşamdan zevk alma, yaşamdaki uğraşının fazla olması gibi faktörler ile ilişkilidir (Güler ve Emeç, 2006). Çok eski çağlardan bu yana pek çok felsefi yaklaşımda mutluluk toplumsal yaşamda en üst iyi olarak betimlenmektedir. Modern zamanlarda ise mutluluk, toplumsal bir değer haline gelmiştir ve insanlar sadece kendi mutlulukları için değil aynı zamanda diğerlerinin mutluluğu için de devletlerin yurttaşların mutluluğunu artırması için çeşitli imkânları yerine getirmesi gerektiğini düşünmektedir. Modern devletin asli işlevlerinden birisinin, yurttaşların mutluluğunu sağlamak olarak görülmektedir çünkü güçlü bir devletin yurttaşı olmak, insanların mutlu olması için yeterli bir sebep değildir. Güç, bir amaca ulaşmak için bir araç işlevi görür ve bu amaç yurttaşların mutluluğu için kullanılıyorsa iyidir (Veenhoven, 2006).

OECD ülkelerinde yaşayan insanların mutluluk düzeyi ortalaması %76 iken, Türkiye'de bu düzey %61 olarak hesaplanmıştır. Tablo 12'de Bartın, Karabük ve Zonguldak illerinde yaşayanların mutluluk düzeyleri incelendiğinde, Türkiye ortalamasının altında bir değere sahip olduğu görülmektedir. Subjektif bir değerlendirme olarak kabul edilen mutluluk düzeyi, insanların içerisinde buldukları ruh hali ile ilişkilidir fakat mutluluğun da türleri olduğuna dair yaklaşımlar vardır. Bu anlamda mutluluğun duygusal, tutumsal ve bilişsel türleri olduğu ileri sürülmektedir (Veenhoven, 2006). Mutluluk esasen süreklilik arz eden bir durum değildir. Hatta bazıları kamusal mutluluk ile bireysel mutluluk arasında ayırım yapmaktadır. Kamusal mutluluk genel olarak yaşanan toplumda refah seviyesinin yüksek oluşu ile ölçülebilir ve aynı

zamanda ekonomi, güvenlik ve sağlık koşulları gibi birbiriyle ilişkili pek çok etkene bağlıdır. Bireysel mutluluk ise daha çok bireyin algısı ve yaşama dair beklentileri ile ilişkilidir. Bu yüzden belirli bir zamanda yaşamdan bir tür hoşnutluk ifadesi olarak kavramsallaştırılan mutluluk hissinin değişkenlik gösterebileceği gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 12.	Bartın	Karabük	Zonguldak	Türkiye Ortalaması
Mutluluk düzeyi (%)	60,4	56,4	51,1	61,2

3. Sonuç ve Değerlendirme

Dünya genelinde yaşanan gelişmelere paralel olarak insanlar kendi yaşantılarını diğerlerinininki ile karşılaştırma olanağına sahip hâle gelmiştir. Bu karşılaştırmalar sonucunda varılan bazı kararlar ise insanların toplumsal birer aktör olarak farklı duygu, düşünce, davranış ve tutumlar geliştirmelerinde etkilidir. Dünyanın birçok ülkesinde insanlar, daha iyi yaşam koşullarına ulaşmanın alternatif yollarını aramaktadır. Bazıları kimlik ve aidiyetlerinin kaynağı olan yerleri terk edip başka yerlere göç ederken, bazıları yaşadıkları toplumda refah seviyesinin ve yaşam koşullarının geliştirilmesi için çaba harcamaktadır.

TÜİK tarafından Türkiye’de ilk olarak 2015 yılında uygulanan “İllerde Yaşam Endeksi Gösterge Değerleri”nin objektif ve sübjektif değişkenlerden oluştuğu görülmüştür. Refah seviyesi ve yaşam koşullarının hem objektif hem de sübjektif değişkenler aracılığı ile ölçülmesi daha gerçekçi verilere ulaşılmasını sağlamaktadır. Batı Karadeniz Bölgesi’nin illeri olarak Bartın, Karabük ve Zonguldak’ın objektif değişkenlerinin analizinden genel olarak Türkiye ortalamasının üstünde olduğu söylenebilir. Sübjektif değişkenlerden oluşan değerler incelendiğinde ise yer yer çeşitli farklılıkların oluştuğu görülmüştür. Bu durumun oluşması ise son derece doğaldır. Çünkü sübjektif değişkenlerin ağırlıklı olarak bireysel tutum ve algılar tarafından belirlendiği bilinmektedir. Bu yüzden endeks değerlerinin analizi yapılırken sosyolojik bir yaklaşımdan hareket edilmesi oldukça önemlidir. Sosyolojik bir yaklaşım ise analizi yapılan yapı ve unsurların sahip olduğu özgün koşullarının bilinmesini gerektirmektedir. Sosyolojik analizler yapılırken istatistikî verilerden, literatürden ve araştırma alanı olarak belirlenen Bartın, Karabük ve Zonguldak ile ilgili farklı zamanlarda yapılan gözlemlerden faydalanılmıştır.

Endekste yer alan değerlerden hareketle, bölge illerinin güçlü ve zayıf yanlarının tespit edilmesi ve bu doğrultuda yeni politikaların geliştirilmesi önemlidir. Böylece bir bütün olarak ele alındığında refah seviyesi ile yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik kalkınma planlarının uygulanması daha etkin sonuçlar ortaya çıkaracak ve ulusal düzeyde yurttaşların gereksinimleri karşılanabilecektir.

Bütün bir ilin refah seviyesi ve yaşam kalitesinin ölçülmesi sürecinde kentsel ve kırsal alanlar arasındaki farklılıkların göz önünde bulundurulması önemlidir. Çünkü kentsel alanlarda yaşayanlar ile kırsal alanlarda yaşayanların koşulları ve beklentileri farklıdır. Endeksin ise bu tür bir farkı betimlemede kullanılabilmesi mümkün görünmemektedir. İlerleyen dönemlerde kent ve kır ayrımına dayalı yeni türden endekslerin geliştirilebileceği tahmin edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Almond G.A., and Verba, S. (1980). *The Civic Culture Revisited: An Analytic Study*. Boston: Little Brown.
- Andrews, F. M. (1974). Social Indicators of Perceived Life Quality. *Social Indicators Research*, 279-299. D. Dordrecht-Holland: Reidel Publishing Company.
- Ariane, G, W. vd (2017). Work-Life Boundaries and Well-Being: Does Work-to-Life Integration Impair Well-Being Lack of Recovery?. *Journal of Business and Psychology*, December.
- Aslan, M., Kaya, G. (2004). 1980 Sonrası Türkiye’de Siyasal Katılımda Sivil Toplum Kuruluşları. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1.
- Atabey, Eşref. (2015). *Türkiye’de İllere Göre Su Kaynakları-Potansiyeli Ve Su Kalitesi*. (www.esrefatabey.com.tr)
- Baschak, L. A., & Brown, R. D. (2003). An Ecological Framework For The Planning, Design And Management Of Urban River Greenways. *Landscape and Urban Planning*, 33, 211-225.
- Campbell, A., P.E. Converse and W.L. Rodgers. (1976), *The Quality of American Life*. New York: Russel Sage Foundation.
- Collins, N. L., & Feeney, B. C. (2000). A safe haven: An attachment theory perspective on support seeking and caregiving in intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 1053-1073.
- Çelikyay, Selma ve Karayılmazlar, A.S. (2016). Bartın Kent Merkezindeki Kamusal Alanların Kentsel Ergonomi Ve Kent Kimliği Açısından İncelenmesi. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 2016, 18(2): 224-238.
- David S. L. Ybarra, O., Gonzalez, R. and Ellsworth, P. (2018). I-Through-We: How Supportive Social Relationships Facilitate Personal Growth. *Personality and Social Psychology Bulletin*, Vol. 44(1) 37-48.
- Diener, E., and Suh, E. (1997). Measuring Quality of life: Economic, Social, and Subjective Indicators. *Social Indicators Research*, 40, 189-216.
- Erkan, Ümmet. (2018). Ulusçu Asimilasyon/Entegrasyon Politikalarından Medeniyet Perspektifine Dayalı Dirimsel/Diyalojik Etkiler. *Göç Sosyolojisi*, İçinde, Editör: Şimşek, R. Akademisyen Kitapevi, Ankara.

- Evans, Graeme. (2003). Hard-Branding the Cultural City - From Prado to Prada. *International Journal of Urban and Regional Research*, 27(2), 417-440.
- Ferdinand, Theodore, N. (1991), The Theft/Violence Ratio in Antebellum Boston. *Criminal Justice Review*, 16, 42-58.
- Follér, M.L. and Holmgren G. (2009). Health—Social And Cultural Development, Indicators, In *Social And Cultural Development Of Human Resources*, Ed. Tomoko Hamada, UNESCO-EOLSS.
- Fox, Lorna. (2006). *Conceptualising Home: Theories, Laws And Policies*. Portland, Oregon, USA: Hart Publishing.
- Güler B. K. ve Emeç, H. (2006). Yaşam Memnuniyeti ve Akademik Başarıda İyimserlik Etkisi, *D.E.Ü.İ.B.F. Dergisi*, Cilt:21 Sayı:2, ss:129-149 129.
- Jensen, Ole. B. (2007). Culture Stories: Understanding Cultural Urban Branding. *Planning Theory*, Vol 6(3): 211-236.
- Lever, J. P. (2000). The Development of an Instrument to Measure Quality of Life in Mexico City. *Social Indicators Research*, 50, 187-208.
- Karsak, G. O. (2017). Reflections of the Changing Education System According to the Views of School Managers: Turkey Sample. *Universal Journal of Educational Research*, 5(8): 1308-1322.
- Koramaz, K, Dökmeci, V., Özdemir, Z., (2017). *Türkiye’de Göç*. İstanbul: Hiper Yayınları.
- Korkmaz, Ayşe vd. (2013). Türkiye’de Bebek Ölüm Nedenlerinin Ve Ulusal Kayıt Sisteminin Değerlendirilmesi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 56: 105-121.
- Marshall, J. D and Toffel, M. W. (2005). *Framing the Elusive Concept of Sustainability:A Sustainability Hierarchy*. Environmental Science and Technology 39, no. 3, 673-682.
- Massam, Bryan.H. (2002). Quality of Life: Public Planing and Private Living. *Progress in Planning*, 58, 141-227.
- Mills, C. W. (2000). *Toplumbilimsel Düşün*, (Ter: Oskay, Ü.). İstanbul: Der Yayınları.
- Musterd S. and Gritsai O. (2012). The creative knowledge city in Europe: Structural Conditions and Urban Policy Strategies for Competitive Cities. *European Urban and Regional Studies*, 20(3) 343-359.
- Onan, Gaye. (2017). Bankacılık Sektöründe Hizmet Kalitesinin Marka Bağlılığı Üzerine Etkisi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 529-538 Kasım.
- Öztürk, Ali. (2017). Sosyoloji Eğitim ve Algısı Üzerine Tümcü Bir Arayış Denemesi, Bartın Üniversitesi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, s. 486-496.
- Pacione, Michael. (1982). The Use Of Objective And Subjective Measures Of Life Quality İn Human Geography. *Progress in Human Geography*. Vol 6, Issue 4.
- Randolf, S.M., Lott, W.F. (1993), Can the Kuznets Curve be Relied on to induce equalizing Growth. *World Development*, 21(5), 829- 840.
- Riddel, W. C. (2005). The Impact of Education on Economic and Social Outcomes: An Overview of Recent Advances in Economics. *Approach to Human Capital Development*, Canada.
- Rogerson, R. J. (1995). Environmental And Health-Related Quality Of Life: Conceptual And Methodological Similarities. *Social Science Medicine*, 41(10), 1373-1382.
- Sevinç, Haktan. (2014). The Role Of Universities In Local Economic Development: A Case Of TRA2 Region In Turkey. *Journal of Business and Management*. Year: 2014 Volume: 1 Issue: 4. pp.448-459.
- Shin, D. C. vd. (2003). The Quality of Life in Korea: Comperative and dynamic Perspectives. *Social İndicators Research*, Vol. 62/63.
- Sönmez, F.D. ve Özerkek, Y. (2018). Türkiye’de Bölgesel Genç İşsizliğin Belirleyicileri. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. Cilt: 40, Sayı: 2, Aralık.ss/pp. 297-318.
- Stiglitz, J. E., Sen, A., Fitoussi, J-P. (2009). *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress*. (<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/118025/118123/Fitoussi+Commission+report>)
- Şengül, Ü; Eslemian S; Eren, M. (2013). Türkiye’de İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflamasına Göre Düzey 2 Bölgelerinin Ekonomik Etkinliklerinin VZA Yöntemi ile Belirlenmesi ve Tobit Model Uygulaması. *Yönetim Bilimleri Dergisi*. Cilt: 11, Sayı: 21, ss. 75-99.
- Testa, M.A. and Nackley, J. F. (1994). Methods For Quality of Life Studies. *Annu. Rev. Public Health*. 1994. 15:535-59.
- Veenhoven, R. (2006). New Directions in the Study of Happiness: United States and International Perspectives. *Paper Presentation*, University of Notre Dame, USA, October 22-24.
- Von Wright, G. (1972). *The Varieties of Goodness*. London: Routledge and Regan Paul.
- Yılmaz, M., Aktaş, H., Kargın, M., ve Açıkgöz, B., (2006). Türkiye’de İllere Göre Kamu Yatırımlarının Etkinliği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt. 8, Sayı.29, s.55.
- Zonguldak İli 2017 Yılı Çevre Durum Raporu. (2018). T.C. Zonguldak Valiliği Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü.